

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของท่าทีของผู้ซักถามและการมีผู้ที่ถูกถามไว้วางใจอยู่ด้วยขณะซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่สามารถลดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ ซึ่งช่วยลดความผิดพลาดในข้อมูลของผู้ถูกซักถามได้
3. เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้สนใจศึกษาให้เกิดความแพร่หลายในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น
4. เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมตระหนักถึงความสำคัญของการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม ให้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพแก่กระบวนการยุติธรรมไทยต่อไป

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตรคล้อยตามสิ่งชี้แนะ มากกว่า ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร
2. ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นทางการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ ไม่แตกต่าง กับผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร
3. ผู้ที่ไม่มีบุคคลที่ตนไว้วางใจอยู่ด้วยคล้อยตามสิ่งชี้แนะ มากกว่า ผู้ที่มีบุคคลที่ตนไว้วางใจอยู่ด้วย
4. ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร เมื่อไม่มีบุคคลที่ไว้วางใจอยู่ด้วยคล้อยตามสิ่งชี้แนะ มากกว่า ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร เมื่อมีบุคคลที่ไว้วางใจอยู่ด้วย
5. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างท่าทีของผู้ซักถาม และการมีผู้ที่ถูกถามไว้วางใจอยู่ด้วยขณะซักถามกับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพศชายและเพศหญิง จำนวน 180 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. **มาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำ** ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนามาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำร่วมกับ ภาวดี ศิริสุทธิพัฒนา และวริรัตน์ ไวยถนอมลัดยศ โดยคณะผู้วิจัยได้แปลมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำ Gudjonsson Suggestibility Scale 2 (Gudjonsson, 1997) และคำถามทั้งสิ้น 20 คำถาม จำนวน 1 ฉบับ และสร้างเรื่องราวและคำถามขึ้นใหม่ ตามแนวคิดของ Gudjonsson และ Clark (1986 อ้างถึงใน Gudjonsson 1997, 2003) คนละ 1 ฉบับ รวมมาตรที่สร้างขึ้นใหม่จำนวน 3 ฉบับ ดังนั้นมาตรที่ใช้ในการพัฒนาทั้งสิ้นรวมเป็นจำนวน 4 ฉบับ จากนั้นจึงนำมาตราวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำทั้ง 4 ฉบับ มาเปรียบเทียบโดยพิจารณาความเที่ยงและความตรงร่วมกัน เพื่อเลือกใช้มาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำที่ดีที่สุดเพียง 1 ฉบับ มาใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

ซึ่งจากการพิจารณา พบว่า มาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำที่สร้างโดย ภาวดี ศิริสุทธิพัฒนา มีความเหมาะสมเนื่องด้วยมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาสูงที่สุดเมื่อเทียบกับมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำอื่น และพบความสัมพันธ์ทางลบระหว่างคะแนนการระลึกโดยอิสระกับคะแนนการยอมเชื่อตามคำถามนำครั้งที่ 1 คะแนนการยอมเชื่อตามคำถามนำครั้งที่ 2 และคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม

2. **มาตรประเมินการวิจัย** สร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบการจำกัดกระทำว่าผู้ร่วมการทดลองรับรู้ท่าทีของผู้ซักถามตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดหรือไม่ นอกจากนี้เมื่อผู้ร่วมการทดลองเกิดความโกรธจากการเข้าร่วมการวิจัยจะส่งผลแตกต่างจากผู้ที่ไม่เกิดความโกรธหรือไม่ และผู้ที่ระบุว่าไม่ยอมให้มีเพื่อนอยู่ในการทดลองด้วยนั้นมีความแตกต่างกับผู้ตอบว่าอยากให้มีเพื่อนอยู่ด้วยหรือไม่

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล และขออนุญาตใช้ห้องทดลอง พร้อมนัดหมายวันเวลาที่สะดวกในการเก็บข้อมูล
2. เข้าพบนิสิตในชั่วโมงเรียน โดยให้นิสิตลงตารางนัดวันที่สะดวกในการเข้าร่วมการทดลอง แล้วโทรนัดนิสิตมาเข้าร่วมการทดลองอีกครั้งหนึ่ง
3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าทำการทดลอง โดยได้รับการซักถามจากผู้ซักถามเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่งได้แก่ เป็นมิตร เป็นทางการ และไม่เป็นมิตร และการที่มีผู้ที่ไว้วางใจอยู่ด้วย เงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่งได้แก่ เข้าทำการทดลองเพียงลำพัง และเข้าทำการทดลองโดยให้เพื่อนสนิทเข้าไปนั่งอยู่ด้วยตลอดการทดลอง
4. ให้ผู้ร่วมการทดลองฟังเรื่องราว
5. ให้ผู้ร่วมการทดลองระลึกความจำเกี่ยวกับเหตุการณ์ทั้งหมดเท่าที่จำได้ในทันที
6. ให้ผู้ร่วมการทดลองตอบมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำ

7. ให้ข้อมูลป้อนกลับทางลบแก่ผู้ร่วมการทดลอง โดยกล่าวว่า มีข้อผิดพลาดจำนวนมาก และให้ตอบใหม่อีกครั้งเพื่อให้ถูกต้องมากขึ้น
8. ให้ผู้ร่วมการทดลองตอบมาตรการวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำอีกครั้งหนึ่ง
9. เมื่อจบการทดลอง ให้ผู้ร่วมการทดลองทำมาตรการประเมินการวิจัย
10. ผู้วิจัยเฉลยวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way ANOVA) 3 (ท่าทางของผู้ซักถาม: เป็นมิตร/เป็นทางการ/ไม่เป็นมิตร) $\times$ 2 (การมีผู้ที่ไว้วางใจอยู่ด้วย: มีผู้ที่ไว้วางใจ/ ไม่มีผู้ที่ไว้วางใจ) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อทดสอบสมมติฐานทั้ง 5 ข้อ

ผลการวิจัย

1. ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตรคล้อยตามสิ่งชี้นำ (การยอมเชื่อตามคำถามนำครั้งที่ 1, การยอมเชื่อตามคำถามนำครั้งที่ 2, การคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม) มากกว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร ($p < .001, p < .001, p < .01$ ตามลำดับ)
2. ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นทางการคล้อยตามสิ่งชี้นำไม่แตกต่างกับผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร
3. ผู้ที่ไม่มีบุคคลที่ตนไว้วางใจอยู่ด้วยคล้อยตามสิ่งชี้นำ (การยอมเชื่อตามคำถามนำครั้งที่ 1, การยอมเชื่อตามคำถามนำครั้งที่ 2, การคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม) มากกว่าผู้ที่มีบุคคลที่ตนไว้วางใจอยู่ด้วย ($p < .01, p < .001, p < .01$ ตามลำดับ)
4. ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร เมื่อไม่มีบุคคลที่ไว้วางใจอยู่ด้วยคล้อยตามสิ่งชี้นำไม่แตกต่างกับผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร เมื่อมีบุคคลที่ไว้วางใจอยู่ด้วย
5. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างท่าทีของผู้ซักถาม และการมีผู้ที่ผู้ถูกซักถามไว้วางใจอยู่ด้วยขณะซักถามกับการคล้อยตามสิ่งชี้นำ

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยชิ้นนี้ได้ศึกษาการมีผู้ที่ผู้ถูกซักถามไว้วางใจอยู่ด้วยขณะซักถาม ต่อการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการซักถาม เท่าที่ทราบยังไม่พบงานวิจัยที่ได้ศึกษาไว้ จึงควรศึกษาต่อยอดเพื่อให้ทราบผลที่ชัดเจน และน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น เช่น ผู้ที่ผู้ถูกซักถามไว้วางใจในการวิจัยครั้งนี้เป็นเพื่อนของกลุ่ม

ตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจทดลองใช้บุคคลอื่น อาจเป็นบุคคลในครอบครัว หรือคนสนิทของ กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิภาวะมากกว่า ซึ่งอาจทำให้ผลการวิจัยแตกต่างออกไปได้

2. ในการศึกษาทำที่ของผู้ช้กถาม อาจศึกษาเพิ่มเติมในด้าน เพศ อายุ ความตั้งใจ หรือ ลักษณะการปรากฏกาย รวมถึงบุคลิกภาพของผู้ช้กถามซึ่งน่าจะส่งผลต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะได้ เช่นกัน

3. ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะตัวแปรทางด้านสถานการณ์ เพื่อที่จะศึกษาการจัด สภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมต่อกระบวนการช้กถาม เพื่อให้เกิดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะน้อยที่สุด อย่างไรก็ตาม ตัวแปรบุคลิกภาพก็มีความสำคัญ โดยส่งผลต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะได้เช่นเดียวกัน ใน การศึกษาครั้งต่อไปอาจศึกษาตัวแปรทางด้านสถานการณ์ร่วมกับตัวแปรบุคลิกภาพ เช่น การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกช้กถามซึ่งจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Bain, et al., 2004; Baxter, et al., 2003) พบว่า สามารถส่งผลต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะได้ หรือรูปแบบความผูกพันของผู้ถูกช้กถามซึ่งส่งผลต่อ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ เป็นต้น

4. กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ เป็นกลุ่มนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างอื่น เพื่อสามารถศึกษาเปรียบเทียบผลจากกลุ่มต่างๆที่มีความ หลากหลายมากขึ้นได้